

Reactie LTO Nederland op laatste versie 'Water en Bodem Sturend'

Versie: 7 november 2022

Keuze	Tekst	Reactie LTO Nederland
3	We werken toe naar nieuwe en diverse drinkwaterbronnen. Hiermee zorgen we voor voldoende drinkwaterbronnen van voldoende kwaliteit. Provincies en drinkwaterbedrijven schalen daarbij op via regionale systemen naar een verbonden landelijk drinkwaternet.	Zoals aangegeven in het fysieke overleg van vanmiddag (7 november): dit is een extra claim op landbouwgrond.
12	We verzoeken provincies, waterschappen en gemeenten zowel op dijken de biodiversiteit te bevorderen, als binnendijks naar ruimte te zoeken voor natuurlijke achteroevers (PAGW en NPLG). Hiermee zorgen we voor robuuste watersystemen.	Zoals aangegeven in het fysieke overleg van vanmiddag (7 november): dit is een extra claim op landbouwgrond
13	We reserveren de 5% tot 10% diepste delen van diepe polders voor waterberging. We voorkomen hiermee wateroverlast als gevolg van aanhoudende regenval of piekbuien. Dat betekent dat die delen gevrijwaard blijven van nieuwe bebouwing.	Zoals aangegeven in het fysieke overleg van vanmiddag (7 november): dit is een extra claim op landbouwgrond
18	We behouden ook voor de toekomst waardevolle landbouwgronden. Dit doen we door maatregelen uit te werken voor het beheer van landbouwgronden op het gebied van materieel, nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen etc. Vanuit het Nationaal Programma Landbouwbodems trekken we samen met kennispartijen, de agrarische sector en de ketenpartijen op. Dit wordt in het Nationaal Strategisch Plan16 verankerd.	Nogal paternalistisch! De land- en tuinbouw zit niet op te wachten op extra 'maatregelen <...> voor het beheer van landbouwgronden'. Suggestie: dit is al voldoende belegd, geef vertrouwen in lopende zaken (o.a. Nationaal Programma Landbouwbodems).
24	We sturen als overheden op minder afdekking van de bodem. Daarmee behouden we buiten het bebouwd gebied goede landbouwgrond, en reduceren we hittestress en bevorderen we waterinfiltratie binnen het bebouwd gebied. We werken dit samen met provincies en gemeenten uit en zetten in de ladder duurzame verstedelijking in op minder netto landgebruik.	Alle claims op landbouwgronden zijn concreet gemaakt, alleen het behoud hiervan wordt enkel heel hoog-over en abstract beschreven in de Kamerbrief. Advies: maak concreet hoeveel hectares (of percentage) van het land behouden dient te blijven voor de land- en tuinbouw.
25	We bewegen naar een grondwaterstand van 20 cm tot 40 cm onder maaiveld toe, afhankelijk van de bodemcompositie, omstandigheden van het watersysteem en de behoeften van het gebied. Hiermee wordt bereikt dat de bodemdaling wordt geminimaliseerd. Dit wordt in NPLG gebiedsprocessen door alle betrokken partijen samen uitgewerkt.	Dit gaat grote impact hebben in de Veenweidegebieden, zoals aangegeven in ons overleg van vanmiddag (7 november). Hiermee wordt de land- en tuinbouw op de veenweide sterk belemmerd, zo niet onmogelijk gemaakt. Durft het ministerie van LNV deze 'exit strategie' van het ministerie van LNV ook te onderschrijven, en hier een concreet aanbod te doen richting de gebiedsprocessen?
27	We beheren onze landbouwgronden duurzaam. In aanvulling op structurerende keuze 18 voorkomen we hiermee onomkeerbare oxidatie van veen en behouden we ook voor de toekomst waardevolle landbouwgronden. We werken maatregelen voor beheer van landbouwgronden op het gebied van materieel, nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen etc. uit. Het Rijk vraagt provincies stevig in te zetten op het behoud van grasland.	'Het Rijk vraagt provincies in te zetten op behoud van grasland'. Hoe willen de provincies dit doen? De tools om het grasland te behouden liggen namelijk op Rijksniveau (Meststoffenwet). Enkel gedacht kan worden aan vergoeden / stimuleren.
28	Het Rijk en waterschappen zetten zich in voor aanvoer van zoetwater, maar garanderen en	Dat het Rijk 'geen nieuwe maatregelen om verziltende gebieden te voorzien van zoetwater van elders' niet wil

	<p>faciliteren geen nieuwe maatregelen om verziltende gebieden te voorzien van zoetwater van elders. Omdat de aanvoer van extra (schaars) zoetwater van buiten het gebied niet altijd en overal kan worden gegarandeerd, zal er op termijn vaker sprake zijn van tijdelijke en regionale verzilting.</p>	<p>faciliteren, vindt LTO zeer zorgelijk! Dat hierover geen garanties kan worden gegeven is begrijpelijk als gevolg van de structurerende keuzes, alleen om op voorhand de facilitering te onthouden gaat LTO te ver. En als de regio dat wel wil (bijvoorbeeld nieuwe pijplijn/landbouwleiding Evides in Zeeland). Vanuit integraal oogpunt (goede landbouwgrond) zijn deze gebieden, Zeeland, Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Nederland, juist gebieden met goede landbouwgronden zonder / met minimale beperkingen voor water/bodem. Advies: formuleer dit anders, dat enkel facilitering zal plaatsvinden als direct betrokkenen (provincie, waterschap, georganiseerde land- en tuinbouw en/of drinkwaterbedrijf) met een plan komen waar draagvlak voor is.</p>
32	<p>In de gebiedsprocessen zetten we in op grootschalig herstel van beekdalen op zandgronden voor het verbeteren van de waterkwaliteit.²⁴ Hiermee halen we niet alleen de doelen voor de waterkwaliteit (vanuit de KRW en de Nitraatrichtlijn) maar kunnen we ook andere doelstellingen realiseren (zoals natuur, groenblauwe dooradering en waterberging).</p>	<p>Alleen vanuit waterkwaliteitsoogpunt zitten hier vanuit onderzoek veel omissies in! Dit gaat tot heel veel gedoe leiden! Geef nadrukkelijk weer dat het niet alleen vanuit waterkwaliteit gedaan wordt, maar ook vanuit waterkwaliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en natuurontwikkeling. Advies: zwak dit af als kansrijke richting, maar behoudt mogelijkheden voor alternatieven / maatwerk / stroomgebiedsbenadering.</p>
Pagina 3	<p>“Voor de KRW geldt daarbij een termijn: uiterlijk in 2027 moeten de maatregelen uitgevoerd zijn omdat de uitzonderingsgrond ‘haalbaar en betaalbaar’ uit de richtlijn daarna moeilijk is te motiveren.”</p>	<p>Wat wordt hiermee bedoeld? Deze zin is heel abstract en op meerder manieren te interpreteren</p>
Pagina 3	<p>“Voor andere maatregelen is ruimte voor maatwerk.”</p>	<p>LTO merkt op dat in navolging op het 7e actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (APN) vanuit de ministeries van LNV én lenW wordt ingezet op de ontwikkeling van een maatwerk aanpak. Daarover is eerder met de Tweede Kamer gedeeld dat in de loop van 2022 de Kamer geïnformeerd gaat worden over het vervolg. Zie Kamerbrief 26 november van het vorige jaar (2021): https://open.overheid.nl/repository/ronl-5382d360-68e4-4e66-a793-27b43ceefa92/1/pdf/21298666.pdf. LTO pleit voor het achterwegen laten van deze zin.</p>
Pagina 7	<p>“Dit gebeurt nu al voor een deel via de kennis en subsidie sporen van de Deltaprogramma’s Agrarisch Waterbeheer en Zoetwater.”</p>	<p>LTO merkt op dat het is: ‘Deltaplan Agrarisch Waterbeheer’, en niet ‘Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer’. Gelieve dit in de tekst aan te passen.</p>
Pagina 21	<p>“Provincies werken in gebiedsprogramma’s de maatregelen uit om doelen voor waterkwaliteit (vanuit de KRW en de Nitraatrichtlijn) te halen. Het betreft de gebiedsgerichte invulling van maatregelen die voortvloeien uit het addendum bij het 7e Actieprogramma en het grootschalig herstel van beekdalen.”</p>	<p>Zijn dit dus extra doelen, bovenop het 7^e APN en bestaande (3^e generatie) Stroomgebiedsbeheersplannen? Wie behoudt het overzicht? Wie coördineert dit? Hoe wordt de inspraak van belanghebbenden en betrokkenen geborgd?</p>
Pagina 21	<p>“Daarnaast nemen provincies in hun gebiedsprogramma’s een regionale voorkeursvolgorde voor het gebruik van grondwater op, waarbij rekening gehouden wordt met de werkelijke grondwaterbeschikbaarheid.”</p>	<p>Dus concreet: een verdringsreeks voor grondwater? Advies: Benoem dit dan ook! In eerdere adviezen is dit geadviseerd om hier vanaf te zien. Vraag: Hoe staan provincies hierin?</p>